

Leo Trotskij: Partibyråkrati och partidemokrati

(6 juni 1926)

Till politbyrån:

Jag uppmärksammar er på följande omständigheter:

2 juni rapporterade kamrat Uglanov till ett utvidgat plenarmöte med partikommittén i distriktet Zamoskvoretjije [i Moskva]. Utan att gå in på andra sidor av denna rapport, och utifrån redogörelsen för den i *Pravda*, ser jag det nödvändigt att dröja en längre stund vid det sätt på vilket kamrat Uglanov, ledare för partiorganisationen i Moskva, föreställer sig och definierar *partidemokrati*.

Vad är "demokrati"?

Låt mig ord för ord citera stycket det gäller (ur *Pravda*, nr 127, 4 juni 1926): "Vilken är partidemokratins innersta natur? Kamrat Uglanov ger ett klart och kortfattat svar: det är att presentera partiets och landets grundläggande uppgifter för partiorganisationen på ett riktigt och lämpligt sätt så att den kan lösa dem; att dra med de breda partimassorna för att diskutera och lösa dessa problem; att förklara det socialistiska uppbyggets grundläggande frågor för proletariatet på ett riktigt och lämpligt sätt; att kontrollera vår politiks riktighet mot stämningarna inom arbetarklassen och dess enskilda avdelningar; och att på grundval av dessa kontroller rätta till vår linje."

Det är uppenbart att denna definition, som *Pravda* med fullt berättigande kallar "klar och kortfattad", har färdiga och programmatiska egenskaper. Vad vi i själva verket har är en teoretisk formulering av *partibyråkratismen som system*, där partiet i sig bara fungerar som råmaterial i händerna på apparaten. Det är faktiskt inte svårt att visa att man med alla de aktiviteter och förhållanden som kamrat Uglanov kallar partidemokrati, helt och hållet överlämnar rollen som initiativtagare av aktioner till partiapparaten, som i varje givet ögonblick avgör formerna och gränserna för hur den ska "utöva sitt inflytande" över partimassorna i sin helhet.

Låt oss analysera denna definition punkt för punkt.

(a) Det är demokrati "att presentera partiets... uppgifter... på ett riktigt och lämpligt sätt". För talaren var det helt självklart och givet att uppgifterna presenteras för partiet av apparaten och bara av apparaten, och om den presenterar dem "på ett riktigt och lämpligt sätt", så är den lämplighet och riktighet som apparaten själv avgör lika med "partidemokrati".

(b) Det är dessutom demokrati "att dra med de breda partimassorna för att diskutera och lösa dessa problem". Själva frasen "dra med" räcker för att fullständigt karakterisera i vilken riktning tänkandet går. Partiet framställs som en inaktiv massa som har en benägenhet att streta mot och måste "dras med" i diskussionen av de uppgifter som *presenteras* för det av samma partiapparat. Så om apparaten gör sin *presentation* på ett lämpligt och riktigt sätt, då är det alltså "partidemokrati".

(c) Om vi går vidare får vi höra att det är demokrati "att förklara det socialistiska uppbyggets grundläggande frågor för proletariatet på ett riktigt och lämpligt sätt", det vill säga samma frågor som apparaten har presenterat för partiet, och som den har dragit in partiet i diskussionen om. Här utvidgas det ensidiga, byråkratiska förhållandet mellan apparaten och partiet till hela klassen.

(d) Det är demokrati "att kontrollera vår politiks riktighet mot stämningarna inom arbetarklassen och dess enskilda avdelningar". Samma apparat som presenterar uppgifterna, drar med partiet i diskussionen om dem och förklarar dessa uppgifter för proletariatet – samma apparat kontrollerar

sin politik mot arbetarklassens ”stämningar” för att ”på grundval av dessa kontroller rätta till vår linje.” Således rättas linjen till av just desamma som tog initiativ till den – apparaten. Den presenterar uppgifterna ”på ett riktigt och lämpligt sätt”, det vill säga de uppgifter de anser vara nödvändiga och vid en tidpunkt som de anser nödvändig. Den drar med partiets led i diskussionen av dessa uppgifter – inom de ramar och gränser som den anser vara riktig och lämplig. Via partiet förklarar den vad den anser vara nödvändigt för arbetarklassen. Den, apparaten, kontrollerar resultatet av detta arbete mot arbetarklassens ”stämningar”. Och på grundval av dessa kontroller, dessa bedömningar av stämningarna, rättar den, apparaten, till sin egen linje ”på ett lämpligt sätt”.

Kamrat Uglanov anger inga andra egenskaper hos partidemokratin. Som vi har sett kallar *Pravda* hans definition av demokrati för ”klar och kortfattad”. Jag upprepar att denna definition är av en färdig och programmatisk sort. Den utgör en *ny formulering* i partiregimens och partiideologins utveckling. Före 2 juni 1926 definierade partiet många gånger vad det menade med ordet *partidemokrati*. De mest framstående stadierna under utvecklingen av partiets tänkande i denna fråga var tionde kongressens resolution (1921) och det enhälliga beslutet i centralkommittén den 5 december 1923, som senare bekräftades av den trettonde partikongressen. Resolutionerna från förra partikongressen, den fjortonde, talar bara om behovet att bli kvar på ”den konsekventa partidemokratins väg”. Resolutionerna från den fjortonde kongressen redogör inte detaljerat för begreppet partidemokrati just för att detta redan hade gjorts tillräckligt grundligt vid tidigare partikongresser. Den fjortonde kongressen utgick från antagandet att det inte handlade om någon ny, programmatisk definition av partidemokratin, utan att uppgiften var att praktiskt förverkliga den som existerade. Kamrat Uglanov, Moskvaorganisationens ledare, har en annan infallsvinkel. Han ställer frågan, ”Vilken är partidemokratins *innersta natur*?” Efter att ha ställt denna programmatiska fråga underlåter kamrat Uglanov att hänvisa tillbaka till partiets tidigare definitioner av partidemokrati. Han ger sin egen, nya definition som vi redan har analyserat.

När kamrat Uglanov definierar demokratins ”innersta natur” så ställer han faktiskt sin programmatiska definition mot den som partiet hittills har haft och som har ansetts vara utom diskussion. Således förkunnade tionde kongressens resolution att en av demokratins grundläggande drag var att ”partiets allmänna opinion ständigt kontrollerar de ledande organens arbete”. Den enhälligt antagna resolutionen från 5 december 1923 slår fast: ”Arbetardemokrati innebär att alla medlemmar ska ha frihet att öppenlydigt diskutera partilivets viktigaste frågor, och frihet att ha organiserade diskussioner i dessa frågor, och att alla ledande partifunktionärer och kommissioner från botten och uppåt ska väljas.” Dessa tre kännetecken: (a) *fri diskussion* för alla partimedlemmar om de viktigaste frågorna, (b) ständig *kontroll från partiets sida* över de ledande organen, och (c) *val* av ansvariga personer och gemensamma organ, från botten och uppåt – alla dessa tre kännetecken utelämnas helt i Uglanovs definition av partidemokratins ”innersta natur”. För Uglanov kontrollerar apparaten partiet, men inte ett ord sägs om partiets kontroll över apparaten. I hans version presenterar apparaten frågor på ett lämpligt sätt och ”drar med” partiet i diskussionerna om de frågor som den anser lämpligt. Han nämner överhuvudtaget inte partiets fria diskussion om *alla* frågor. Och i hans version av partidemokratins innersta natur existerar inte alls frågan om att ansvariga och ledande personer ska väljas.

Resolutionen från 5 december 1923 slår fast: ”Både för att partiet ska bli framgångsrikt i kampen mot de tendenser som NEP skapat och för att förbättra dess kampförmåga på alla arbetsområden, krävs det en verklig förändring av partiets inriktning i bemärkelsen av en aktiv och systematisk tillämpning av arbetardemokratins principer.” Den trettonde kongressen tillstyrkte detta sätt att ställa frågan. Även den fjortonde kongressen pekade på behovet att genomföra den förändring av partiets linje som centralkommittén enhälligt hade förkunnat i december 1923. Olika ledande kamrater har ett flertal gånger medgivit att det finns en skillnad mellan resolutionerna om partidemokrati och den

faktiska verkligheten, en skillnad som för vissa ser ut som en skriande motsättning och för andra en tillfällig skillnad. Men alla har, åtminstone programmatiskt, åtminstone i ord, åtminstone formellt, som utgångspunkt haft antagandet att den faktiska verkligheten gradvis ska närma sig den principiella definition av demokratin, det vill säga en partiregim vars innersta natur framförallt kännetecknas av frihet att diskutera alla frågor, att den allmänna opinionen i partiet ständigt kontrollerar partiets institutioner, och att alla ansvariga personer och gemensamma organ ska väljas.

Kamrat Uglanov har för första gången gjort ett öppet försök att övervinna motsättningen mellan den programmatiska definitionen av demokrati och den faktiska regimen, genom att på ett drastiskt sätt sänka programmet till den nivå som har existerat i praktiken. Han förkunnar att demokratis innersta natur utgörs av partiapparatens obegränsade dominans, som presenterar, drar med, kontrollerar och rättar till. 2 juni 1926 fick partiet en helt perfekt definition av en regim som grundar sig på apparatens absoluta makt. Med sitt försök att definiera demokratis innersta natur har kamrat Uglanov definierat byråkratins innersta natur. I kamrat Uglanovs definition är det inte så att byråkratin helt enkelt kommenderar, utan den presenterar frågor för massorna, drar med dem och rättar till linjen. Men det betyder bara att kamrat Uglanov har definierat en ”upplyst” byråkrati. Det finns inte ens ett uns av demokrati här.

Det säger givetvis sig själv att partiet först och främst är en organisation för handling. Regimen ska garantera att hela partiet ska kunna genomföra lägliga och målmedvetna aktioner. Av detta följer både behovet av verklig partidemokrati och verkliga begränsningar av den under en given historisk periods konkreta förhållanden. Vi känner alla till detta. Partiet får inte förvandlas till en diskussionsklubb. Partiet har aldrig tappat detta fakta ur sikte, inte under den tionde kongressen och inte därefter. Men just för att garantera partiets förmåga att fortsätta proletariets diktatur under nya, mer komplicerade förhållanden, har partiet sedan 1921 ständigt fört fram och upprepat tanken att allt eftersom de proletära elementen växer sig starkare i partiet, allt eftersom partiets kulturella och politiska nivå i sin helhet ökar, så måste partiets regim genomgå oavbrutna förändringar i riktning mot att övervinna byråkratismen och apparatvanorna med hjälp av fria diskussioner, kollektivt beslutsfattande, kontroll över apparaten och val av apparaten från botten och uppåt.

Det har gått mer än fem år sedan vi övergick från krigskommunism till NEP, från inbördeskrig till ekonomiskt och kulturellt uppbygge. Utropandet av en inriktning till partidemokrati följde naturligt av de förhållanden som rådde under övergången från inbördeskrig till ett omfattande socialistiskt uppbygge. Det har gått två och ett halvt år sedan slutet av 1923, då centralkommittén förkunnade behovet av ”en verklig förändring av partiets inriktning”. Under denna femårsperiod, och i synnerhet under den andra hälften, har vi inte varit indragna i några krig. Vår ekonomi har vuxit. Proletariatet har fått nytt liv. Till sin grundläggande sammansättning har partiet blivit proletärt. Partiet har höjt sin nivå och blivit mer erfaret. Det kan verka som om alla dessa omständigheter skulle skapa en tiofaldig ökning av behovet av ”en verklig förändring av partiets inriktning” i riktning mot demokrati. Men denna förändring har inte ägt rum. Tvärtom har partiets regim aldrig tidigare varit så genomsyrad av praktiken med utnämningar uppifrån, vanan att kommendera, misstänksamhet och administrativa påtryckningar, det vill säga en allomfattande princip om att apparaten ska styra. Den skriande motsättningen mellan å ena sidan den programmatiska definitionen av partidemokrati, det ofta förkunnade och många gånger bekräftade behovet att slå in på en linje i riktning mot partidemokrati, och å den andra den faktiska regimen är uppenbar överallt. Denna motsättning blir alltmer kvistig, smärtsam och helt enkelt outhärdlig för partiets medvetenhet. Inget är så betungande för ett revolutionärt parti som hyckleri, skillnader mellan ord och handling. Bortom vissa gränser övergår en sådan dubbelhet i ren och skär falskhet. Ändå tar kamrat Uglanov på eget bevåg initiativet till att *revidera principerna för partiets linje* i frågan om partiets regim och arbetardemokrati i allmänhet. Kamrat Uglanov reser djärvt frågan om demokratis ”innersta natur” och yppar att denna natur är –

den upplysta byråkratins lämpliga och riktiga funktion. Även om det inte fanns några andra tecken, så skulle detta symptom ensamt vara grund för att säga: ”Vi står vid en korsväg i partiets utveckling.” Den nuvarande situationens dubbelhet kan inte få fortsätta. Antingen måste vi påbörja en verklig förändring av partiets regim, helt i linje med de tidigare kongressbesluten, eller så måste partiet förändra sin linje, vilket betyder att gå från en leninistisk ståndpunkt till Uglanovs uppfattning.

Källan till byråkratismen i förhållandena mellan klasserna

Partiets regim har ingen självständig, självtillräcklig karaktär. Å ena sidan är den beroende av hela sin omgivning, å den andra uttrycker den de allmänna politiska trenderna. Hur kan det komma sig att partiets regim under den senaste perioden hela tiden gått i riktning mot byråkratisering, trots de gynnsamma förändringarna av de ekonomiska förhållandena och proletarietets ökande kulturella nivå?

Att bara förklara det med landets brist på kultur och det faktum att vårt parti är härskande parti leder ingen vart. För det första därför att landets okultiverade karaktär är på väg att försvinna samtidigt som partibyråkratismen ökar. För det andra därför att om partiets roll som härskande parti oundvikligen skulle medföra att det alltmer byråkratiserades, då skulle det antyda att partiet kommer att gå under. Men det kan inte vara frågan om ett sådant perspektiv. I sig själv leder brist på kultur, i form av analfabetism och avsaknad av de enklaste nödvändiga färdigheter, i de flesta fall till byråkratism inom statsapparaten. Men bland sina medlemmar räknar partiet trots allt de arbetande massornas mest kultiverade och energiska förtrupp, och framförallt industriproletariatet. Denna förtrupp växer kvantitativt och kvalitativt. Vad gäller regimen i partiet borde denna följaktligen hela tiden bli alltmer demokratisk. Men i själva verket blir den alltmer byråkratisk. Det är uppenbart att bara hänvisningar till brist på kultur inte förklarar någonting, och framförallt inte tar hänsyn till trender eller krafter i den historiska utvecklingen. Men samtidigt har byråkratiseringen gått så långt att den försöker kröna sig teoretiskt. Det är den centrala innebörden i kamrat Uglanovs vägspel.

Den grundläggande orsaken till byråkratiseringen måste sökas i förhållandena mellan klasserna. Man kan inte blunda för det faktum, att det samtidigt med en viss ökning av den sovjetiska demokratin i byarna har använts en extrem påtryckningstaktik i Moskva och Leningrad. Demokrati är inte någon självständig faktor. Det avgörande är den proletära diktaturens politik på ekonomins, kulturens, etc områden. Politiken ska vara sådan att den proletära förtruppen, förmedlaren av denna politik, i allt större utsträckning ska kunna genomföra den med hjälp av en fri diskussion, med kontroll över apparaten, och med rätt att välja den. Det är helt enkelt uppenbart att om industrin, det vill säga den grund som den socialistiska diktaturen vilar på, sackar efter ekonomins utveckling i sin helhet, om det värde som ackumuleras i ekonomin inte fördelas efter linjer som garanterar att de socialistiska tendenserna fortsätter att ha övertag över de kapitalistiska, om de svårigheter som detta orsakar i första hand läggs på arbetarnas ryggar, om arbetarnas löneökningar fördröjs samtidigt som ekonomin gör allmänna framsteg, om så exempellösa finansiella påhitt som monopolen på vodka blir en allt större börda för arbetarna – under sådana omständigheter blir partiapparaten allt mindre förmögen att genomföra sin politik med hjälp av partidemokrati. I detta fall är partiets byråkratisering ett uttryck för en rubbad social jämvikt, som har kantrat och fortsätter att kantra till proletarietets nackdel. Denna rubbade jämvikt överförs till partiet och tynger ner partiets proletära förtrupp. Därav följer det ökande användandet av en påtryckningstaktik i de mäktigaste proletära centra, i partiets viktigaste basområden. Efter att ha kastat ut den fria diskussionen, det kollektiva sättet att lösa uppgifterna, kontrollen över apparaten och valet av den, så inskränker kamrat Uglanov frågan till att kontrollera partiets politik mot proletarietets ”stämningar”, det vill säga att med hjälp av

empiriska apparatmetoder känna efter och utforska och på så sätt avgöra hur mycket administrativa påtryckningar arbetarklassen och dess förtrupp vill och kan tåla, påtryckningar som beror på partiledningens hela ekonomiska och samhällseliga inriktning. Av detta följer också att de demokratiska metoderna ersätts av den upplysta byråkratins metoder.

Försvagningen av det ideologiska centrum som en ytterligare orsak till kraftåtgärderna i partiet

Varje regim utvecklar sin egen inre logik, och en byråkratisk regim utvecklar den snabbare än andra. Det är helt naturligt att landets viktigaste industriella och kulturella centra blir motståndshärdar mot en felaktig ekonomisk politik och den felaktiga partiregim som åtföljer denna politik. Det är naturligt att detta motstånd också får ett uttryck i ledningens översta skikt. Och det är under förhållanden där apparaten härskar dessutom helt logiskt att det uppstår en tendens att alla meningsskiljaktigheter omvandlas till en kamp mellan fraktionsgrupperingar. Det är helt odiskutabelt att ett härskande parti under förhållanden av en revolutionär diktatur inte kan acceptera en regim med stridande fraktioner. Man behöver bara tillägga att det är helt oundvikligt att en apparatregim frambringar fraktioner från sin egen mitt. Under en sluten apparatregim, som bara ger order utan att tillåta någon kontroll över sig själv, är det dessutom i allmänhet bara möjligt att rätta till apparatens politik genom att bilda grupperingar.

Resolutionen från 5 december 1923 talade också mycket tydligt om detta, och fördömde en byråkratisk regim just därför att den anser ”varje kritik vara uttryck för fraktionism”. Efter att denna resolution antogs enhälligt för två och ett halvt år sedan har apparatregimen fördjupats och intensifierats, och följaktligen har tendensen för fraktionsgrupperingar att skapas av apparatregimen också fördjupats. Resultatet har blivit att partiets kadrer har splittrats upp, att värdefulla element som representerar en betydande del av partiets samlade erfarenheter har avlägsnats ur partiledningen och till att ledningens kärna systematiskt har inskränkts och utarmats ideologiskt. Ingen verklig kommunist kan betvivla att just en sådan process pågår, och fortskrider allt snabbare framför våra ögon, och att den fortfarande inte har fullbordat sitt förstörelsearbete. När en allsmäktig partiapparat samlas i händerna på en alltmer begränsad kärna i ledningen, så ger det upphov till en ny och ytterst häftig motsättning – mellan apparatens ökande makt och det ledande centrumets ideologiska försvagning. Under dessa omständigheter ökar med nödvändighet successivt farhågorna för ideologiska avvikelser, med oundvikliga konsekvenser i form av så kallade organisatoriska åtgärder, som ännu mer begränsar urvalet av vilka som tas i anspråk för att bli en del av ledningen och driver dem ännu längre längs vägen att byråkratisera partiets regim.

Under varje skede i de ledande kadrenas uppsplittring omger sig apparatens ledning med illusoriska löften: om vi bara kan ta itu med detta nya hinder, så kan vi efter det återigen ”presentera frågor”, ”dra med massorna”, ”kontrollera” och ”rätta till” utan störningar. Men under förhållanden av en byråkratisk omsvängning i partiets ledning, så skapar i själva verket varje ny kampanj som apparaten genomför för att krossa oppositionen automatiskt nya sprickor och faror. Det är helt och fullständigt uppenbart att processen inte upphörde med Leningradgruppen. De sprickor som finns i den centrala ledningens kärna kommer inte att utvecklas öppet så länge apparaten fortfarande är indragen i kampen mot den gamla oppositionen (från 1923) och den nya från 1925. I ett visst skede, som dessutom inte är så avlägset, kommer händelseutvecklingen oundvikligen att tvinga en ny del av apparaten i opposition – med alla därav följande konsekvenser. Bara en blind kan undgå att se det.

Partiets diktatur eller klassens diktatur?

Under förra plenarmötet drogs – förvisso i förbigående – återigen tvistefrågan fram om proletariats diktatur kontra partiets diktatur. Om den framställs på ett abstrakt sätt kan en sådan tvist med lätthet förfalla till pedanteri. Grunden till vår regim är givetvis klassens diktatur. Men det förutsätter i sin tur att det inte bara är en klass ”i sig själv” utan också ”för sig själv”, det vill säga att det är en klass som har blivit självmedveten genom sin förtrupp, det vill säga genom partiet. Utan det kan inte diktaturen existera. Att framställa det hela som om partiet bara är en lärare medan klassen förverkligar diktaturen är att försköna sanningen. Diktaturen är en klass’ allra mest koncentrerade funktion, och därför är partiet diktaturens grundläggande verktyg. I mest grundläggande avseende förverkligar en klass sin diktatur genom ett parti. Det var därför Lenin inte bara talade om klassens diktatur utan också partiets diktatur, och *i viss mening* likställde dem.

Är det rätt att göra detta likställande? Det beror på den faktiska utvecklingen. Om diktaturen utvecklas på ett sådant sätt att den tillåter och uppmuntrar en utveckling av demokratiska metoder i partiet och arbetarklassens organisationer, med bibehållande av riktiga ”proportioner” mellan arbetardemokrati och bondedemokrati, så är det historiskt och politiskt helt berättigat att likställa klassens diktatur med partiets diktatur. Men om proportionerna mellan bönderna, eller överhuvudtaget ekonomins privata delar, och industrin är bristfälliga, och om dessa bristande proportioner uttrycks politiskt i att bondedemokratin i viss mån utvecklas på bekostnad av arbetardemokratin – då drabbas diktaturen oundvikligen av en byråkratisk apparatavvikelse. Under dessa förhållanden befinner sig apparaten i en dominerande ställning över och ovanför partiet, och den försöker via partiet ta ledningen över klassen. Den formulering av Uglanov som har citerats tidigare är ett fullbordat uttryck för denna sortens regim. Man kan tycka att de som säger att klassens diktatur inte är partiets diktatur först av allt borde inse att klassens diktatur inte är partiapparats diktatur. Om den arbetardemokratiska regimen utvecklas alltmer så står partiets diktatur varken teoretiskt eller praktiskt i motsättning till klassens diktatur utan är ett uttryck för den,. Å andra sidan ställer apparatens ökande tvång, som i sig själv är ett resultat av motsatta klasstendenser, oundvikligen partiet inför en allt större fara för att avvika från klasslinjen. Denna fara döljs av apparatens regim i så måtto som den försöker likställa sig själv med klassens diktatur. För apparaten är partiet bara ett medel för att utforska ”stämningarna” inom arbetarklassen så att den ”på grundval av sådana kontroller” kan ”rätta till linjen”. Det finns således ett djupt inre samband mellan Uglanovs definition av partidemokratins innersta natur och förnekandet av partiets diktatur. Den byråkratiska regimen strävar efter teoretiska formuleringar. Byråkratismen har alltid dragits till formuleringen ”L’état, c’est moi”. ”Jag är staten, jag är partiet”, [säger byråkraten]. I grund och botten tillintetgörs partiet av Uglanovs sätt att ställa frågan, det upplöser partiet i arbetarklassens ”stämningar” och ersätter det med en centraliserad, självtillräcklig partiapparat. Stalins sätt att ställa frågan om klassens diktatur och ställa den mot partiets diktatur leder oundvikligen till apparatens diktatur, ty en klass med en desorganiserad förtrupp (och bristen på fri diskussion, på kontroll över apparaten och rätten att välja innebär en desorganiserad förtrupp) kan inte undgå att bli ett objekt i händerna på den centraliserade apparatens ledarskap, som i sin tur alltmer fjärrar sig från partiet och alltmer måste hamna under inverkan från fientliga klasskrafter.

Slutsatser

När vi skisserar denna tendens så förutsätter vi givetvis inte för ett ögonblick att den kommer att bli verklighet. Inom arbetarklassen, partiet och partiapparaten själv finns det mäktiga krafter som motarbetar den historiska trend som oundvikligen härrör ur byråkratismen. Ju fortare och mer fullständigt partiet inser den hotande trenden, och ju mer öppet och djärvt de bästa delarna av partiappara-

ten hjälper partiet att bli medvetet om faran och att vrida på ratten – ju färre omvälvningar kommer det att bli och ju mjukare och mindre skadlig kommer förändringen av partiregimen att bli. Allt det vi har sagt ovan visar helt klart att en förändring av regimen i riktning mot arbetardemokrati är oskiljaktig från en förändring av den ekonomiska politiken i riktning mot verklig industrialisering och en korrigerig av partiledningens linje till verklig internationalism.

En fortsatt utveckling av den byråkratiska regimen leder på ett ödesdigert sätt till ett enmansstyre, med en lika ödesdiger sänkning av ledningens ideologiska kvalitet. En demokratisering av partiets regim gör det inte bara möjligt utan kräver också att det återupprättas ett kollektivt ledarskap på en högre politisk och kulturell nivå. Inriktningen mot industrialisering, mot att garantera proletariatet sin rättmätiga plats i landets ekonomi och kulturella liv, mot arbetardemokrati, och slutligen mot ett kollektivt ledarskap i partiet smälter på detta sätt samman i enda uppgift.

(Översättning från engelska: Göran Källqvist.)